

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 25. ANUL XIII.

Sabiu, in 28 Mart. (9 Aprilu) 1865.

tru provincie din Monarchia pe unu an 8 fl. era pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intea ora cu 7. cr. sirula cu litero mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Telegrafulu ese de doua ori pe septem- man: joi'a si Dumineca. — Prenume- ratiunea se face in Sabiu la expeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre expeditura. Pretiulu pnumeratiu- nei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen- tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Escellentia Sea, Parintele Archie- piscopus si Metropolitu, Andreiu Baronu de Siagun'a, a sositu Joi in 25 Martiu dupa 8 ore ser'a in deplina sanatate la Sabiu.

Meditatiuni asupr'a trebei banesci si monasti- rescu, ce compete partii romane din fondurile si monastirile Metropoliei Carlovitiene, carea era comuna a Romaniloru si Serbiloru.

(Continuare din nr. 22, 23 si 24.)

Poteca aru poté crede cine-va, ca eu fondulu celu d'an- taitu bisericescu din patima si cu intentiune necurata lu numescu „neatingibilu“ si nu dupa numele lui propriu. Dar eu si in privinta acést'a sum departe de tota patim'a si la numirea acestui fondu me tinu numai strinsu de numele acél'a, cu care se numesce elu in tote actele oficiose pana in diu'a de astadi.

Aflu de prisosu a intari acestu assertu alu meu prin documente, pana candu nu se va adeveri contrariulu, caci din cele de mai susu se arata atatu numele, catu si scopulu si intrebuintarea lui pentru afaceri comune bisericescu, pre- cum si a fondului clericalu pentru sustinerea instituteloru teo- logice si dotarea professoriloru de Teologia fara privire la na- tionalitate. Prin urmare pentru mine este normativa numirea oficiosa a acestui fondu, si nu cea neoficiosa, cu carea voru sa-lu numesca „fondu nationalu serbescu.“

Asemenea e si cu monastirile, care suntu locuri menite spre folosulu toturoru crestineloru fara privire la nationalitate.

Pote-ca mi se va obiecta, ca assertulu meu este neesactu, de orece fundatorii acestoru monastiri au fostu Serbi, prin urmare si acele monastiri suntu ale Serbiloru.

La acést'a respundu, ca o astfelu de obiectiune in con- tr'a opiniunei mele este eflussulu dejudecârei lucrurilor bise- ricescu dupa norm'a lucrurilor lumesci, carea naintea tribu- nalului bisericescu nu se pote justifica, cu atat'a mai vertosu, caci o cu totulu incontr'a lucrurilor bisericescu si neconve- nibilu cu santien'a acelu scopu, pentru care se zidescu mo- nastirile, de o parte, ear de alta parte numele fundatoriloru si nationalitatea loru nu se potu adeveri prin nici unu docu- mentu fundatiunalu; si dupace monastirile pretinse de Romani esistara nainte de infiintarea Metropoliei serbesci din Carlo- vitiu din tempulu stravechiu, prin urmare dintr'unu tempu, candu poporulu credinciosu din Banatu era curatu numai de limb'a romana: de aci e luminatu ca sorele, ca fundatorii mo- nastiriloru cestiunate nu s'au tinutu de nationalitatea serbesca.

Scimu, ca de curendu s'au aretatu o intentiune infocata, a smulge monastirea Hodosiului din punctu de vedere natu- nalu alu fundatorulu, ce se dicea a fi fostu Serbu, — a o smulge, dicu, de sub jurisdictiunea Episcopulu romanescu alu Aradulu si a o subordina Eppulu serbescu din Temisior'a. Din motivulu acést'a recourse Metropolia Carlovitiana la regimu, si acést'a dispu- se, ca monastireanumita are sa remana sub jurisdictiunea Eparchiei Aradulu. Ordinatiunea ministeriului de cultu din 17 Febru- ariu 1854 nr. ³¹³⁰/₁₉₉ suna asiá: Ad 1) „Inca prin emisele de

aici din 20 Ianuaru 1852 nr. ⁴³⁸/₂₂ si din 15 Novembre 1852 nr. 1782, indreptate catra Locotenintia din Bud'a se dispuse reasiedierea monastirei gr. neunite a Hodosiului in complessulu diecesanu alu Episcopiei gr. neunite a Aradulu, si aceea dupa aretarea Locotenintiei de Bud'a din 5 Febr. 1852 nr. 2468 se si efeptu. Deci de orece s'a statoritu cu definitate, ca nu- mit'a monastire gr. or., precum pana acum, asiá si in veni- toriu sa fia subordinata Episcopiei gr. neunite a Aradulu, de aceea rogarea respectiva a Patriarchulu gr. neunitu se resolve de sine, si inca cu atat'a mai vertosu, caci motivele, ce le aduce acum Patriarchulu pentru justificarea rumperei eii de- catra Episcopi'a Aradulu, dispuse de densulu volnicescu cu trecerea diregatorieloru politice competinti, si la emisele de mainainte se luasera de tote partile in consideratiune, si

densulu potea fi ascuratu, ca la pretensiuni si propuneri drepte si ecuitabile va afla cea mai grabnica si de ajunsu sprijinire a diregatorieloru.“ Ad 2) „Problemele monastirei Ho- dosiului, precum si ale fiacarui institutu bisericescu potu fi numai acelea, de a inainta catu se pote mai multu scopurile religionarie. Caracteru egoisticu nationalu nu le compete nici loru, precum nu compete nici bisericeii insesi, si prin urmare din nationalitatea fundatoriloru nu se pote deriva nici decatu. Ear referintiele limbistice nationale voru ave a se considera intru atat'a, incatu cere chiaru inaintarea scopuriloru religiose: de aceea alegerea limbei, in carea sa se sevarsiesca slujb'a domnediesca, se va face din partea mai marelui monastirei si a Episcopulu diecesanu dupa trebuintia eventuala a cre- dinciosiloru, pentru cari sa se sevarsiesca, si totu cu privire la acést'a se va determina si aceea, ca ce limba sa cunosca monachii, ce vinu a se priimi in monastire.“

Dupace regimulu Imperatulu nostru in judecatile sele a- supr'a institutulu monastiriloru manifesteza atari convictiuni adeveratu bisericescu, cari suntu eflussulu invetiaturei positive crestinescu, de aceea me simtu scutitu de espunerea ulterioara a convictiuniloru mele asupr'a acestui obiectu bisericescu, pen- truca acelea corespundu principiulu statoritu de mine la 'n- ceputulu acestui cuventu. Numai unu adeveru istoricu me simtu inca datoriu a aduce nainte pentru dilucidarea obiectulu cestiunatu si pentru sprijinirea dorintiei nostre, — unu ade- veru, pe bas'a carui'a noi credemu a fi unu ce dreptu, ca e- piscopiiloru nostre din Ungari'a sa li se lase cele patru monastiri si adeca: Hodosiulu, Bezdinulu, Sangiorgiulu si Mesiciulu, care se afla in mijloculu unei populatiuni curatu romanesci. Acestu adeveru istoricu arata, ca noi Romani amu avutu in Banatu din tempuri nesciute mai multe monastiri, si anume:

- 1) pe stanc'a dealulu dela satulu Varadia a fostu o mo- nastire romanésca, carea se strica tare prin incursiunile tur- cescu din véculu XVII;
- 2) monastirea romanésca Semliacu, carea asemenea a patimitu forte multu din partea Turciloru; biserica stravechia monastiresca se dice ca si astadi esista;
- 3) monastirea romanésca dela satulu Partosiu s'a des- fiintiatu in urm'a hotaririi Sinodulu Carlovitianu la an. 1774.
- 4) monastirea romanésca aprópe de satulu Remet'a lan- ga Timisior'a;
- 5) monastirea romanésca Morav'a asemenea s'a desfiin- tiatu prin Sinodulu Carlovitianu la an. 1774.
- 6) monastirea Bezdinulu si Sangiorgiulu dupa siematismulu lui Aloisiu Reesch din an. 183³/₄ s'au infiintiatu in secululu XVI, candu metropoli'a serbesca din Carlovitiu inca nu esista, va sa dica, fara 'ndoiela a fostu menita pentru crestini de nationalitate romana;
- 7) si monastirea Mesiciu s'a fundatu in secululu XVI pen- tru crestini romanesci impreuna cu monastirea filiala Seliscea- mica, carea cesta din urma s'a desfiintiatu.

Sinodulu Metropoliei din Carlovitiu cu ocaziunea redu- cerei monastiriloru la an. 1774 aru fi trebuitu sa manifesteze acelasi zelu intru a sustine celu putinu unele monastiri spre folosulu crestineloru romani, care l'a manifestatu pentru sus- tinerea monastiriloru spre folosulu crestineloru serbesci; caci deca acestasi sinodu s'a rogatu: ca Mai. Sea sa Se 'ndure a 'neviintia restituirea monastirei Gergetegu din Sirmi'a, unde mai erau inca 12 monastiri pentru crestini de natu- nality serbesca, pentru mangaierea natiunei serbesci: apoi aru fi trebuitu sa 'ndrepte catra tronulu imperatescu si rogarea a- ceea, ca p. n. Acél'a si pentru mangaierea numerosei natiuni romane sa lase un'a séu mai multe monastiri. Dar acést'a Si- nodulu nu o-a facutu. Noi Romani si in diu'a de astadi suntemu de acea credintia tare, ca Imperatulu aru fi ascultatu si rogarea sinodulu privitoare la Romani, precum p. n. Ace- lasi a satisfacutu acestei rogari intr'unu modu generosu si gratiosu cu privire la Serbi, ceace documenteaza pct. IV. lit. c) a rescriptulu reg. din an. 1779, unde se dice din cuventu

in cuventu; „Incuviintiandu Noi din deosebita gratia spre mangaierea natfunei (serbesci) restituirea monastirei Gergetegu in starea eii de mainainte, prin care mesura in sa veniturile metropoliei din bunulu Neradina si din prediulu Bancoveze scadu cu 5000 fl., de aceea aceste 5000 fl. se voru solvi acesteia din erariulu nostru pana atunci, panacandu se va afla spre scopulu acest'a vre-unu altu fondu; totdeodata in sa, precum se va restitui numit'a monastire Gergeteg, asiá celelalte monastiri, a caroru desfiintiare s'a otaritu in sinodulu penultimu, sa se desfiintieze.

Déca dar fapt'a cea buna crestinesca a milosteniei dupa invetiatur'a Mantuitorului este a se sevarsí cátra toti cei seraci fára esceptiune — pentruca fiacare este deaprópele nostru; — si déca vre-unu crestinu din evlavia a fundatu o monastire, pentru a dá si altoru crestini ocaziune la evlavia, si déca acel'a ascépta dela preotii monastirei, a caroru esistintia o-au asigurat, cá sa faca rogaciuni cátra Domnedieu pentru iertarea peccatorulu lui; in fine déca fundatorulu si in privintia a acest'a a remasu strictu pe terenulu religiunei, carea nu eschide nici o natfunalitate: apoi cu ocaziunea infiiintiarei unei metropolii romanesci despre astfelu de monastiri nu póte fi vorb'a in privintia natfunalá, ci numai confessiunala; pentruca natur'a dogmeloru si a ritualeloru, eara nu limb'a, suntu caracterulu unei biserici.

Asemenea se are lucrulu si cu alte fundatiuni bisericesci si filantropice, déca fundatorii loru le-au infiiintiatu din punctu de vedere bisericescu séu filantropicu fára restringere locala séu natfunalá.

(Capetulu urméza.)

Protocolu,

ce s'a luat in siedintia a Comitetului Asociatiunei transsilvane románe, tinuta in 4 Aprile 1865, sub presidiulu Illustr. Sale Domnului Consiliaru Dr. P a v e l u V a s i c i u (celu mai be-tránu membru alu Comitetului dupa etate dintre membrii presenti), fiindu de fatia dintre membrii Comitetului: III. Sea D. Consiliaru I a c. B o l o g ' a, D. Advocatu Dr. I o a n n e N e m e s i u; ear dintre membrii suplenti: II. Sea D. Consilieru P a v. D u n c ' a, DD. professori Z a c h a r i a B o i u, I o a n n e P o p e s c u si N i c o l a u C r i s t e a; apoi dintre oficialii Assoc. Secr. II I. V. R u s s u si D. Cassieru Constantinu S t e z a r u.

In asta siedintia s'au pertractatu urmatórele obiecte:

§. 23. II. Sea D. presiedinte, presentéza conspectulu despre starea cassei Assoc. pe tempulu acestei siedintie, din care conspectu se vede, ca cass'a Assoc. tranne románe, dupa subtragerea erogatorulu de pân'acum — are in proprietatea sea, summ'a de 21,289 f. 94¹/₂ xr. v. a.

Se ia spre sciintia.

§. 24. Cass'a Assoc. presentéza unu conspectu despre interesele obligatiuniloru imprumutulu de statu cu cuponii din 1. Aprile 1865, cari interese s'au incassatu la fondulu Assoc. in summa de 20 xr. in b. w.; si 12 f. in argintu.

Se ia spre sciintia.

§. 25. Secret. II citeste scrisóreá de dto 20 Martiu a. c. a tenerulu ascultatoriu de facultatea filosofica la Vien'a, I o a n e D r a g o m i r u, carele aducendu inainte lips'a, cu carea are de a se luptá din privintia mijlóceloru vietiei, se róga de Comitetulu Asociatiunei, cá Acel'asiu sa binevoiésca a-lu ajutá celu putínu cu b a n i i c o l e g i a l i in suma de 60 f., cá din asta cauza se nu fia impedecatu a depune la tempulu seu esamenele prescise.

Conclusu. Comitetulu Assoc. considerandu lips'a cea mare a suplicantelu teneru I o a n n e D r a g o m i r u, carele studiéza de 3 ani la facultatea filosofica din Vienn'a, cu stipendiu dela Asociatiune, se afla indemnatu a decide, cá cerutulu ajutoriu de 60 f. sa ise asemneze cá b a n i c o l e g i a l i, cu acea sperantia, cá acestu Conclusu alu Comitetulu, purcesu din motívuлу unei necessitati neincungiurabile a numitulu teneru, lu va aprobá si adunarea generala viitória; in casulu in sa, candu adunarea gen. n'aru afla cu cale a aprobá acestu Conclusu, Comitetulu se deobléga a ingrijí, cá summ'a assemnata sa se refundeze pe alta cale.

§. 26. Secretariatulu reportéza in ordine despre summele incurse la fondulu Assoc. dela siedintia din urma a Comitetulu, pana la siedintia presinte, si anume:

1) Prin D. Jude primariu in Comitatulu Cetáti de balta si Colectoriu alu Assoc. I o s i f u S t. S i u l u t i u s'au tramisu la fondulu Assoc. summ'a de 150 f. v. a., cá oferte anuali dela 8 Comune din Comitatulu Cetáti de balta, cu aceea observare facuta din partea numitulu Domnu Colectoru, cá 8 f. 35 xr. v. a. cari trecura preste summ'a mai susu numita, i-a tramisu DSea deadreptulu spre ajutorarea tenerulu S i m e o n e C a l u t i u, ascultatoriu de drepturi la Universitatea din Pest'a.

2) Totu prin D. Jude primariu in Comitatulu Cetáti de

balta, si Colectoru alu Assoc. I o s. S t. S i u l u t i u s'au mai tramisu la fondulu Assoc. 39 f. v. a. parte tax'a restanta de m. ord. pre anii trecuti, parte pretiulu aloru 5 esemplare din actele adunariloru gen. I, II, III, tramise spre vendiare pre la m. ord. ai Assoc.

3) Prin D. Notariu primariu in Comitatulu Cetáti de balta si Colectoru alu Assoc. V a s i l i u M o l d o v a n u, s'au tramisu la fondulu Assoc. 53 f. v. a. parte cá oferte anuali dela 6 Comune din Comitatulu Cetáti de balta, parte cá taxe pentru 3 diplome.

4) Prin D. Prot. in Turd'a si Colectoru alu Assoc. I o a n n e A n t o n e l l i s'au tramisu la fondulu Assoc. 8 f. v. a. din care 5 f. cá tax'a de m. ord. pre anulu curente pentru DSea, ear 3 f. pretiulu aloru 5 esemplare din actele adunarei gen. IV. (á 30 xr. 1 esemplaru).

5) Prin D. Prot. in Borsi'a, Alimpu Barboloviciu, s'au tramisu la fondulu Assoc. 10 f. v. a.

6) D. Directoru gimnasiale in Brasiovu G a b r i e l e M u n t e a n u, tax'a de m. ord. pre an. curente 186⁴/₅ 5 f.

7) Deadreptulu la cass'a Asociatiunei a incursu dela siedintia din urma a Comitetulu, cá taxa annuala apromisa pe totu anulu dela D. Dr. V a s i l i u S z a b o 20 f. v. a.; dela fostulu Controloru alu Assoc. A l e s s. B a c u pretiulu unoru manufacturi dela espositiunea din Brasiovu, vendute, 15 f. 20 xr. si pentru 1 esemplaru din actele adunarei gen. IV. 30 xr., prin urmare, summ'a incassata deadreptulu la cassa 35 f. 50 xr.

Se ia spre sciintia.

§. 27. Tenerulu ascultatoriu de drepturi la Universitatea din Vienn'a si totdeodata stipendistu alu Assoc. tranne G e o r g i u G e r a s i m u R u s u tramite la comitetulu Assoc. testimoniulu despre colloquiulu, ce l'a avutu in 22 Martiu a. c. din prelectiunile ascultate in semestrulu de eara a. c., anume: „din istoria si institutiunile dreptulu romanu“. Din care testimoniulu se dovedesce, ca numitulu teneru a sustinutu colloquiulu cu r e s u l t a t u f o r t e b u n u.

Se ia spre sciintia.

Cu acestea siedintia Comitetulu Assoc. s'a incheiatu.

Dr. V a s i c i u, I o a n n e V. R u s s u,
Int. Presiedinte. Secr. II.

S a b i i u in 25 Martiu. Astadi ce-va dupa 8 óre séra Esc. Sea P. Metropolitu Br. de S i a g u n ' a a sositu la S a b i i u in cea mai mare linisce. Scirile, ce cercuau prin S a b i i u in decurgerea dilei despre venirea Esc. Sele, atát'a erau de nesigure si de defectuóse, încátu dupa o rapede adunare a mai multoru persóne distinse bisericesci si mirenesci de aici, acelea iar se imprasciara, si asiá la sosirea Esc. Sele cea cu totulu nesciuta — cáci mesurile pentru avisarea sosirei remasesera fára successu — nu fura de fatia decátu cei mai de aprópe domestici. — Cu placere intielegemu, ca P. Protosinchelu P o p e ' a in siedintia Sen. imp. din 4 Aprile n. au interpelatu pre ministeriulu de esterne in privintia conventiuniloru de pasiunitulu oieriloru transsilvani in Turcia. Vomu reveni asupr'a obiectulu. —

Dela Senatulu imperialu.

Dupace in siedintia din 15/27 Martiu s'au inceputu desbaterea asupr'a bugetulu pe an. 1865 si in siedintia acést'a, precum si in cea din 16/28 au avutu locu desbaterea generala, in siedintia din 31 Martiu se desbatu bugetulu Ungariei si alu T r a n s s i l v a n i e i. Preliminate erau dupa propunerea comitetulu finantialu

Recerptie ordinarie	3,201,902 fl.
„ extraordinarie	341,391 fl.

Pentru an. tr. 1864 fusesera incuviintiate cu totulu 3,405,136 f.; va sa dica fatia cu anulu trecutu se ceru mai multu la spezele ordinarie cu 290,436 f., la cele extraordinarie mai putínu cu 152,181 f., preste totu dara se ceru mai multu cu 138,255 fl.

Sumele acestea se 'mpartiescu asiá:

1) C o n d u c e r e a c e n t r a l a, cu totulu 183,430 fl. (cu 16,918 fl. mai multu decátu in anulu trecutu.)

2) S p e s e d i e t a l e, cu totulu cá si in anulu trecutu 100,000 fl.

3) A d m i n i s t r a t i u n e a p o l i t i c a cu totulu 913,644 f., (cu 37,373 fl. mai putínu decátu in anulu trecutu. Pentru diregatoriele comitatense, districtuale si scaunale 364,790 fl., ear pentru cele municipale sasesci singure 221,150 fl.)

4) I n s t i t u t e d e p e d e p s a cu totulu 107,370 fl. (cu 13,767 fl. mai putínu decátu in anulu trecutu.)

5) O f i c i e e d i l e (ingenieresci etc.) cu totulu 87,965 fl. (cu 5,202 f. mai multu decátu in an. tr.)

6) C l a d i r i d e d r u m u r i, cu totulu 568,907 fl. (cu 31,143 f. mai multu decátu in an. tr.)

7) Cladiri de apa cu totulu (cu 1480 f. mai multu decâtu in an. tr.)	54,753 f.
8) Antecipatiuni din partea statului pentru scopuri re- ligiunare catolice, cu totulu (cu 154 f. mai puțin decátu in an. tr.)	8,541 f.
9) Fundatiuni și contingente pentru scopuri de cultu. Aici suntu preliminarate	
a) pentru cultulu gr. catoliceu	72,477 f.,
b) „ „ lat. cat.	9,097 f.,
c) „ „ evangeliceu	16,000 f.,
d) „ „ gr. orientalu	50,000 f.,
cu totulu dar	147,574 f.
(cu 5,406 f. mai multu decâtu in an. tr.)	Acestu plus se deduce din banii de cuartiru à 400 f. pentru 3 canonici in Blasiu, pentru coregerea chiriei Eppului gr. cat. din Gherl'a cu 1260 f. și a cancelariei aceluia cu 105 f., apoi pentru monastirea Franciscanilor din Sabiuu 2840 f.)
10) Ecivalente și recesse (că și in anulu trecut.)	3,545 f. (Va urmă.)

Principatele române unite.

Din scrisoarea Principelui către ministrulu Bosianu din
caus'a inundărilor din urma, estragemu câte-va pasagie, și a-
nume acelea, ce privescu la mesurile, ce parte s'au luatu,
parte vinu încă a se luă pentru tota țier'a. Domnitorulu a vorbitu
la începutu despre modulu, cum sa se previna reulu inundărei
capitalei pe venitoriu, precum și despre mesurile, ce suntu a
se luă acum pentru casulu actualu; apoi continua asiă:

V'amu vorbitu până acum de București numai, dar din
nenorocire țier'a întreaga are totu aceleasi drituri la activ'a
și imediat'a noastră ingrijire, căci nenorocirea s'au intinsu
preste tota Romani'a. Riuri debordate, poduri de pétra și de
lemn rapite, drumuri in mare parte stricate, mai multe o-
rasie și unu mare numeru de sate innecate: iata, într'unu cu-
ventu, tristele noutăți ce ne aducu raporturile dilnice. Reco-
mendati, Ve rogu, autorităților de prin districte sa puna tota
activitatea și energi'a intru ajutoriulu populațiilor. Nu ve
sfiiți a-mi propune ori ce cheltuieli extraordinarie pentru re-
stabilirea comunicărilor ce suntu intrerupte. Totodata nu
lipsescu de a ve aretă tânguirile repetate asupra mai multoru
din autoritățile comunale, ce se află pe lângă trecutorele mari-
loru noastre riuri. Servitiulu publicu, comerciulu și caletorii
invocu, adeseori fără successu, concursulu autorităților locale.

Terminandu, Ve rogu sa esaminati, domnule presedinte,
cum s'aru poté realizá mai lesne o idea ce mi-a fostu inspi-
rata de nenorocirea acestei de pe urma inundatii. Spre a
combate acestu reu, nu ni-amu poté óre organizá și institui
o societate de scapare, compusa de voluntari, de ómeni devotati,
și cari, impartiti in suburbii, aru avé la dispositi'a loru tóte
instrumentele necesari? In viitoriu, speru, vomu avé barce;
dar ce facemu cu ele déca ne voru lipsi ómeni experimentati
și capabili de a le conduce prin tóte obstacolele și asupra cu-
rentelor? Lesne i-amu gasit atunci între membrii societăței,
și suntu bine 'ncredintiatu, toti s'aru află la postulu loru in
ceasulu pericolului. Ve marturisescu, ca asiu fi fórté magulitu
sa amu sub imediat'a mea protectia o institutiune atátu de
folositoare orasiului.

Asemenea Ve recomandu, domnule presedinte, drumulu
Cotroceniloru, care este un'a din principalele nostre căli de
comunicatie. Apele l'au stricatu cu desevarsire la unu punctu
între podu și gradin'a botanica, și cu parere de reu, m'amu
incredintiatu insumi, ca servitiulu lucrărilor publice, cu o ne-
gligenti'a fórté blamabila, n'a luatu nici o mesura spre a resta-
bilu comunicati'a. Singuru amu tramisu 200 ómeni din batalionulu
de geniu; Ve rogu sa dati ordine pentru grabnic'a lui intocmire.

Primiti, domnule presedinte, incredintiarea deosebitei
mele stime și afectie.

A. I. I. Cuz'a.

P. S. Studiile hidraulice ce voimu a întreprinde spre com-
baterea inundătelor, potendu-se efectua numai de ómeni spe-
ciali, asiă dar, spre a inlaturá ori-ce bantuiela din partea
proprietariloru de mori, și spre a avé și noi consciinti'a unei
datorii indeplinite, suntu de parere, domnule presedinte, ca
la aceste lucrări sa ne povatiumu de luminele unui barbatu,
care prin sciintiele sale si-a facutu unu nume european in
acésta specialitate. Acestu barbatu este d. Hartley, care este
ataasiat cá ingineru la comissi'a dunaréna. Ve invitú dar sa-lu
chiamati sa ia parte la lucrările pomenite. —

Dupa unu telegramu alu „Pressei de Vienn'a“, in 19/31
Martiu se dusera toti consiliu la principele, pentru de a-i
comunicá la insarcinarea guvernelor loru, ca tractatele tre-
buie sa se sustina in totu cuprinsulu loru. (De órece nu scimu,
ca principele sa fia calcatu vre-unu tractatu cu poterile strai-
ne, vomu priimi scirea acést'a deocamdata cu reserva.)

Dupa altu telegramu alu foilor viennese, principele aru

fi insarcinatu pre ministrulu de esterne Balanescu, a 'nceia
cu Austri'a unu cartelu de estradare (o 'nvoire de a-si dá
afara un'a altei'a pre fugarii de pe teritoriele loru).

In 4 Aprile n. Domnulu a plecatu pe mai multe septemâni
la Moldov'a.

Prospectu politicu.

Germanii ascépta cu incordare diu'a de 6 Aprile
nou, candu are sa se voteze la consiliulu confederativu din
Frankfurt asupr'a cunoscutei propositiuni a Bavariei-Saxoniei
Hessiei. Se crede, ca Austri'a va votá cu majoritatea pentru
recunoscerea Ducelui de Augustenburg, va sa dica: **con**tr'a
Prussiei. (Asiá s'a și intemplat.)

In corpulu legislativu alu Franciei
opositiunea desvólta la desbaterea adresei o activitate, o energi'a,
dar totdeodata și o esarcebare, carea n'aru ascépta-ocine-va într'-
unu tempu, candu imperialismulu napoleonice se crede in tóta fló-
rea sea și candu Francesii se paru atátu de multiamiti și demaguliti
de succesele cele stralucite ale politicei loru esterne. Estra-
gemu din cuventulu renumitului Iules Favre din 30 Martiu
câte-va pasage. Ajungendu in desvoltarea evenemintelor de la
1789 incóce, dice: Fiacine, Domnii mei, scie, ca printiulu
Ludovicu Napoleonu de dóue ori se incercá a restorná mo-
narchi'a din Iuliu. Acést'a o facú, espunendu persón'a sea,
diu'a pe la amédi, și Dómné pazesce cá sa rechiámu amin-
tirea acést'a, pentru de a-lu micsiorá. Apoi arata, cum Na-
poleonu la cea din urma espeditiune a sea, au aruncatu in
Franci'a proclamatiuni, in cari se dice: „E tempulu, cá atâtea
nedreptăți sa aiba sfarsitu; e tempulu, Francesiloru, cá sa 'n-
trebatu pre cei ce ve guvernéza, ca ce au facutu din acésta
Francia, ce la an. 1830 erá atátu de mare, atátu de nobila,
atátu de unificata. Eu voiu a'prestui' ordinea și libertatea!“ Liber-
tatea, Domnii mei, erá in programulu lui, si pe semne aflá, ca
gubernulu lui Ludovicu Filipu nu dedú destula libertate, pentruca
densulu promise mai multa și dise tieriei cu armele 'n mâna:
„Eu sum mai liberalu decâtu regele, mic trebuie sa-mi ur-
mat!“ Dupa aceea trecendu oratorulu la tempulu republi-
cei, aduce dreptu marturia o epistola a lui Napoleonu,
cetita atunci in adunarea constitutiva, in cárea se dice: „Fatia
cu unu rege alesu de 200 ablegati eu poteamu sa-mi dicu, ca eu
sum mostenitorulu unei imperatii, basate pe consimtiementulu
a 4 mill. Francesi; fatia cu suveranitatea poporulu potu și
voiu sa reclamu numai drepturile mele de cetatienu francesu,
dar acestea le ceru necontentitu și cu energi'a aceea, ce o dá
unui caracteru de onóre simtirea de a nu fi traitu fără me-
ritu pentru patri'a sea.“ (Fórté bine! fórté bine!) Dupa a-
ceea amintesce, cum Napoleonu in 28 Septembrie 1848 a de-
claratu de pe tribuna: „Dupa 33 ani ai esiliului și proscrip-
tiunei reafiu in fine patri'a mea și drepturile mele de cetatienu.
Republic'a mi-a facutu acésta onóre; priimésca dar
republic'a juramentulu de multiamita, juramentulu meu de de-
votiune. Fia incredintiati nobili concetatieni, cari m'au chia-
matu in acésta adunare, ca me voiu silu a justificá incredérea
loru, lucrandu impreuna cu ei la sustinerea liniscei, celei
d'antáiu trebuintie a tieriei, și la desvoltarea institutiuniloru
democratice, ce are dreptu a le pretinde acestu poporu.“ (Gra-
nier de Cassaknac intrerumpendu: „Si-a tinutu cuventulu!“)
Favre citește mai departe: „Portarea mea fatia cu patimele,
ce cercara a me innegrí, pentru de a me proscie de nou, a-
deverescu, ca nimenea nu este mai resolutu decâtu mine, a
se sacrificá pentru aperarea ordinei și pentru consolidarea
republicei.“ Cu aceste declaratiuni ocupá printiulu Ludovicu
scaunulu seu in adunarea constitutiva.“ — Mai multe voci lu
intrerumpu, ca vorbesce in contr'a constitutiunei; Favre conti-
nuu: „Amu remasu strictu pelंगा demonstratiunea mea, ca
pentru de a esamina o constitutiune, trebuie sa me re'ntorcu
la originea eii. De aceea dicu, ca la câte-va luni dupa a-
cést'a printiulu Ludovicu Napoleon a fostu inaltiatu la demni-
tatea de presedinte. Cu ocasiunea acést'a solena mai pro-
nunciá odata cuvinte, ce trebuie sa vi le espunu. . . . Mai
multe voci intrerumpu; Presied. i aduce aminte, ca ce s'a fa-
cutu, s'a sanctiunatu prin 7¹/₂ mill. voci; Geiy Russe: „Cu-
ventulu domnului Iules Favre e unu actu formalu de incusa
asupr'a imperatului“; Voci: Asiá e! Favre va sa vorbésca
mai departe, dar e 'nteruptu totu mereu. Presied. i imputa.
ca va sa clátine bazele constitutiunei, densulu va sa se a-
pere, dar e 'nteruptu; in fine declara: „Déca camer'a nu
va, cá sa urmezu mai departe, apoi siedu josu. Franci'a va
judecá!“ Si asiá inca de 2—3 este intreruptu, și siedinti'a
se termina. Si de-si amendementele cele liberale ale parti-
dei oppositiunale privitoare la libertatea pressei etc. in fine se re-
iépta cu 187 contr'a 63 voturi; totusi tabloulu, ce-lu desfasura
opositiunaliu, ne arata, ca și Franci'a patimesce de multe defecte,
și mai cu séma de unulu — de lips'a libertății.

Contele Walewski sa fia refusat a priimi presidi-

ulu corpului legislativ, și această demnitate se crede că se va conferi lui Baroche.

În Roma se pare a fi temperatură politică foarte nădădă, și scaunul papal privește cu curiozitate și îngrijire la cele ce se petrec în Franța. Într-aceea consolidarea Italiei mai face un pas înainte, de-si nu tocmai pas mare: guvernul Spaniei a rechemat preambasadorul său, ce fusese acreditat până acum la fostul rege al Neapolei

FOLIA „TELEGR.“

Elevii Institutului Zsigaiianu din Oradea mare ne trimite spre publicare următoarea poezie, carea de-si este numai o fragedă încercare, totuși din stima către mult meritatul barbat al națiunii și că o manifestare de pietate din partea tinerimii române de sub protecția dlui Zsig'a, o comunicăm aici.

Voturi de venerație îndreptate către maritul barbatu
Nicolau Zsiga, fondatorul fundației române oradane, de elevii fundației cu ocazia anului nou 1865.

O di binevenita e ast'a, Mecenate!

O di acomodată de a te salută;

Omagiu și reverința, ce peptu-ne strabate

E intențiunea noastră, acum a-Ti exprimă;

Căci poți ore omul să fie 'n nepăsare,

Și poți că din sufletu să fie nemiscat:

Când vine ocaziunea de poți salutare

Pre unu asiă ilustru și însemnatu barbatu?

Notăm în fericire, simțim o mare fala,

Când scump'a Ta personă potemu feliicită,

Unu individ, în care sentirea națională

Înfaptus'a, merite maretie a-Ti eluță.

Ce sacrificie sante ai oferitu pre-altarulu

Națiunii tale scumpe, ce-atât'a o iubesci,

Demuestra Institutulu, demuestra seminarulu

Locale, prin a cărui sustare Te măresci.

Și noi ne-avendă midiloce, în asta fundație

S'avemu adapostire, suntemu feliicitati,

De ast'a către Tine cu mare devotiune,

Cu stima, multiamire suntemu deobligati.

Esti unulu din acei'a, ce 'n negr'a 'ntuncime

A mării ignoranție române-au strabatutu.

„Ferice, glorioasă erai tu romanime,

De-aveai barbati că Zsig'a în tristulu teu trecutul!”

Ferice de poporul, ce are-asiă fiintie,

Cari striga cu 'nfocare: Nainte să pasim;

Avere, rangu, domnia și ori ce ostenintie

Folosului națiunii ori cându să oferim!

În peptu-Ti, Mecenate, pastrezi unu sufletu mare,

Că care suntu puține în genulu omenescu,

Sa 'nalti a ta națiune e unica-ti oftare,

S'o vedi eliberată din jugulu celu sclavescu.

Fundația prin tine, prin jerfa t'a cladită

Ne dă dovêda via, ca esci marinosu.

Ferice e de tine, Oradea renunim,

Ce tîni cu fala 'n bratic-ti acestu ofertu pomposu!

Strainulu cându arunca, frumoșă fundație,

Privirea pe stindardulu, ce porti în fruntea t'a;

Stravede, se convinge, ca dulcea-ne națiune

Se smulge din sîrbia, spre a fi, spre a vieă

Tramite, Preapotinte! națiunii cei romane

Mai multi barbati c'acest'a, la sufletu generosi,

Sa aiba cui s'arete a sale crunte rane

În timpii de dorere, în timpii viforosi.

La tine creatore, la tine Preapotinte

Se 'naltia-a noastră rugă, rogămu-te 'nfocatu,

Rogămu-te cu-ardore, rogămu-te ferbinte,

Sa iai sub ocrotire pre-alu nostru Mecenatu!

Tramite-i, providinția, vieția 'ndelungată

Virtutea tine-i tare și 'ndemuulu animosu;

Sa poți încă 'n lumeaa fia, nu odată,

Modelulu tuturor'a, exemplu generosu.

În urma ne întorcem spre car'a t'a socia,

Ce 'n tôte-a tale fapte fideli te-au ajutat,

Ce 'n tôte-a tale planuri cu 'nalta bucuria

Petrusa de destinație-si preamulu te-a usurat.

Poftim, matrona buna, faci'a vietii tale

Sa luce 'n fericire, sa luce 'ndelungatu,

Sa poți cu sfaturi bune în cause naționale

A da indemnuri vie ilustrului barbatu!

Elevii Institutului Zsigaiianu.

Redactoru respunditoriu Zacharia Boiu.

Franciscu II. Cu alte cuvinte: guvernul Spaniei se pregătește a recunoște regatul Italiei. Eata încă o calamitate pentru scaunul papal!

Dupa o învoiere între autoritățile militare franceze și italiene, trupele de ambe părți vor avea voia a trece frontierele lor respective (adeca teritoriul român de o parte, și celălalt teritoriu italian, mai cu seama neapolitan de alta parte), pentru de a gonii pre talharii briganti.

Publicarea

sumelor încurșe la fondul Assoc. tranne române dela ședința comitetului Assoc. ținută în 7 Martiu a. c. până la ședința din 4 Aprilie a. c.

1. Prin d. Jude primariu în Comitatulu Cetății de Balta și Colectorulu alu Assoc. tranne române Iosifu Siulutiū s'a tramesu la fondul Assoc. că contribuie anuală dela 8 comune din comitatulu Cetății de Balta, summ'a de 150 f. v. a., cu aceea observație ca 8 f. 35 xr., cari întrecuseră preste summ'a tramesă de 150 f. v. a. D. Colectoru i tramesese spre ajutorarea Juristulu Simeonu Calutiū în Pest'a:

Comunele contribuitoare suntu următoarele: a) Agristeu 12 f. 40 xr., b) Nadosiu 13 f. 20 xr., c) Siardu 20 f., d) Czicmandru 18 f. 80 xr., e) Hetur 23 f. 60 xr., f) Boiu 39 f. 55 xr., g) Vidacutu 16 f., h) Iacu 14 f. 80 xr.

Summ'a 158 f. 35 xr. — Subtragendu se 8 f. 35 xr. (trameși Juristulu Sim. Calutiū la Pest'a), remanu: 150 f. v. a.

2. Totu prin d. Jude primariu în comitatulu Cetății de Balta și Colectorulu alu Assoc. Iosifu Siulutiū, s'a tramesu la fondul Assoc. summ'a de 39 f. v. a., parte că taxe restante pre anii trecuți, parte pretiulu unor esempl. din actele Assoc. tramese spre vîndare și anume: a) dela D-Sea tax'a rest. pre an. 186 $\frac{3}{4}$ de'mpreună cu pretiulu unui esempl. din actele adunărilor gen. 6 f., b) d. Jude primariu în comitatulu Cetății de Balta, Ioanne Ciergedi tax'a rest. pre an. 186 $\frac{2}{3}$ și 186 $\frac{3}{4}$ și pentru 1 esempl. din actele Assoc. cu totulu 11 f., c) d. Vice-Comite Franciscu Gyărfăș că taxa rest. pre doi ani 186 $\frac{2}{3}$ și 186 $\frac{3}{4}$, cum și pentru 1 esempl. din actele Assoc. 11 f., d) d. Jude cercualu Macaveiū Popu pentru 1 esempl. din actele Assoc. 1 f., e) d. Cancelistu Daniilū Tamasiū că taxe rest. pre anii trecuți și pentru unu esempl. din actele Assoc. 11 f. Summ'a 40 f. v. a.

(S'a priimita, însă dupa cum arată și scrisoarea resp. numai 39 f.)

3. Prin d. Notariu primariu în comitatulu Cetății de Balta și Colectorulu alu Assoc. Vasiliū Moldovanu, s'a tramesu la fondul Assoc. 53 f., din care 50 f. suntu oferte benevole dela următoarele comune din comitatulu Cetății de Balta și anume: Chirileu, Vidraseu, Tirimia, Vajd'a-cut'a, Vamos-Udvarhely și Korod-San-Martinu, ear 3 f. suntu taxele pentru diplome dela DD. Franciscu Gyărfăș V. Comite, Macabeiū Popu și Teodoru Ladai Judeci cercuali; summ'a asiadara face: 53 f. v. a.

4. D. Protopoiu Turd'a și Colectorulu alu Assoc. Ioanne Antonelli tramete la fondul Assoc. 8 f. v. a. din care 5 f. că taxa de m. ord. pre an. 186 $\frac{4}{5}$ pentru D-Sea, ear 3 f. suntu pretiulu alor 10 esempl. din actele adunărei gen. IV. — 8 f.

5. D. Prot. în Borsi'a Alimpiū Barboloviciū tramete la fondul Assoc. 10 f. v. a., dintre care 5 f. suntu taxa de m. ord. pre an. 186 $\frac{4}{5}$ pentru D-Sea, ear 5 f. suntu taxa de m. ord. pre an. 186 $\frac{4}{5}$ pentru P. O. D. Protop. alu Logiardului, Simeonu Bocși'a — 10 f.

6. D. Directoru gimnasialu în Brasiovu Gabriilū Munteanu tramete tax'a de m. ord. pre an. curentu 186 $\frac{4}{5}$ în summa 5 f. v. a.

7. Prin d. Prot. și Colectorulu în Sabiiu, Ioanne Hanni'a s'a tramesu la fondul Assoc. că taxa de m. ord. summ'a de 10 f. v. a. și anume: a) dela Rm. D-Sea tax'a pre anul curentu 186 $\frac{4}{5}$ 5 f., b) D. Inventoriu în Salisce Michailu Stoic'a tax'a rest. pre an. 186 $\frac{3}{4}$ 5 f.

Summ'a 10 f. v. a.

8. Deadreptulu la cass'a Assoc. a în cursu summ'a de 35 f. 50 xr. v. a. și anume: a) dela D. Dr. Vasiliū Szabo tax'a apromisa pre fiacare anu—prin umare pre anul curentu 186 $\frac{4}{5}$ 20 f., b) d. fostu Controloru alu Assoc. Alessandru Bacu pretiulu unor manufacturi ale expozitiunii din Brasiovu, vîndute, summ'a 15 f. 20 xr., c) pretiulu unui esempl. din actele ad. gen. IV. — 30 xr.

Summ'a 35 f. 50 xr.

Sabiiu în 4 Aprilie 1865.

Dela Secretariatu Asociatiunii tranne romane.

Nr. 10—2 Publicare de licitație:

În $\frac{8}{20}$ Aprilie 1865, nainte de amêdi la 10 ore se va ține în zidirea școlară a parochiei gr. or. din suburbiulu iosefinu din Sabiiu licitațiune publică minuendo asup'a mai multor reparature la biserică, cas'a parochială și cas'a școlară de acolo. Tôte reparaturele, ce se liciteza împreună, suntu preliminară cu 1167 fl. 49 xr.; vadiu vine a se depune în bani gat'a ori în chartii de statu nainte de licitațiune 59 fl. v. a.

Actele respective se potu luă la cunoscintia în boll'a d. Antoniu Bechnitiu în piată mica.

Sabiiu în $\frac{16}{28}$ Martiu 1865.

Dela reprezentantia bisericeii gr. or. din suburbiulu iosefinu.

Burs'a din Vienn'a 27 Martiu (8 Apr.) 1865.	
Metalicele 5%	71 35
Imprumutulu nat. 5%	76 80
Actiile de bancă	794
Actiile de creditu	183
Argintulu	107 50
Galbinulu	5 21 $\frac{5}{10}$

CORESPONDINTIA. E. M., T. Nr. 6 s'a tramis; cu 5, 7, 8, 9 nu mai potemu servi. Aveti bunatate a'ntreba pe la postele de acolo, căci expeditiunea de aci se face cu cea mai mare promptetia. — N. P., V. Cea mai profunda multiamita. — Ne rogămu pentru bug. pe 1865.

Editur'a și tipariulu tipografiei archidieceșane.